

КРИМИНОЛОГИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ*

ОСЪДЕНИ ЛИЦА за 2007 г. – деветмесечие на 2009 г. за престъпления, представляващи проявни форми на организираната престъпност, и за корупционни престъпления

Тежестта на престъпността се определя както от общото ѝ състояние, динамика и структура, така и от степента на организираната престъпност.

С допълненията в Наказателния кодекс през 2002 г. в общата част бе дефинирано понятието „организирана престъпна група“ и бяха създадени квалифицирани състави към текстовете за 18 престъпления от особената част на НК, криминализиращи основните проявни форми на организираната престъпност. Бяха актуализирани и текстовете, въздигащи в престъпление организирането, ръководенето и участието в организирана престъпна група.

Въпреки че съществува нормативна основа и са изградени структури за противодействие на организираната престъпност, Националният статистически институт (НСИ) и Министерството на вътрешните работи (МВР) фактически не наблюдават еднозначно тази утежнена престъпна дейност.

Данните на Върховната касационна прокуратура (ВКП) за внесени в съда прокурорски актове спрямо обвиняеми за престъпления, свързани с организираната престъпност, са несъпоставими с тези на НСИ за обвиняеми и осъдени лица. Това е така не само поради различия в годините на внасяне на обвинителните актове срещу дадени лица и влизане в сила на присъдите срещу същите лица. Обхватът на престъпленията, които според ВКП съставляват организирана престъпност, превишава този на отчитаните от НСИ, чиито данни са по текстовете от НК, предвиждащи квалифицирани състави на престъпления, извършени „по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група“, и чл. 321 и 321а НК – за образуване или ръководство, или участие в организирана престъпна група. Дори НСИ обаче не наблюдава специално убийствата и телесните повреди, извършени „по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група“ – нито по осъдени лица, нито по извършени престъпления, делата по които са завършили с осъдителна присъда.

Използваните по-долу данни са само от НСИ. Обработването на информацията за 2009 г. не е приключило, поради което са взети предвид само данните за първите девет месеца на годината.

* Изследването е направено по поръка на Висшия адвокатски съвет.

Общият брой на осъдените за престъпления от общ характер за 2007 г. е 30 965 души, през 2008 г. те са с 14,2% повече, или 36 078 души, а за деветмесечieto на 2009 г. – 23 388.

Престъпленията, които най-често се свързват с организираната престъпност, са (по реда им в НК) отвлечения и противозаконно лишаване от свобода; трафик на хора; изнудване; пране на пари; противозаконно превеждане през границата; организиране, ръководене и участие в организирана престъпна група; престъпления, свързани с наркотици. Документните и компютърните измами, както и престъпленията по служба и подкупът са основните корупционни престъпления.

За двата големи типа престъпления през разглеждания период са осъдени средно под 2 на сто от общия брой на осъдените в страната: през 2007 г. – 2,33 на сто, през 2008 г. – 1,95 на сто, и за деветмесечieto на 2009 г. – 1,82 на сто.

Относителният дял, както и абсолютният брой на лицата, чиито престъпни деяния са квалифицирани с влязла в сила присъда като извършени „по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група“, дори заедно с тези по чл. 321 и 321а НК, е статистически незначим – под половин процент (39 осъдени, или 0,13 на сто от общо осъдените през 2007 г., 77 осъдени лица, или 0,21 на сто от общо осъдените през 2008 г., и 45 осъдени, или 0,19 на сто от общо осъдените за деветмесечieto на 2009 г.).

Трябва да се отбележи, че при общ чувствителен ръст на осъдената престъпност през 2008 спрямо 2007 г. престъпленията, които най-често се свързват с организираната престъпност, през 2008 г. бележат спад, с изключение на противозаконното превеждане на лица или групи през границата на страната.

Осъдените за организиране и ръководене или за участие в организирана престъпна група (чл. 321 и 321а НК) са 32 лица за 2007 г., 61 лица за 2008 г. и за деветмесечieto на 2009 г. – 44 лица. В същото време по квалифицираните състави на престъпления, извършени „по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група“, са осъдени за наблюдавания период съответно само седем души през 2007 г. (едно лице за отвлечане, трима за превеждане през границата и трима за трафик на наркотици); 16 – през 2008 г. (трима за склоняване към проституция и предоставяне на помещение за разврат, двама за създаване на порнографски материали, едно лице за превеждане през границата и десет за трафик на наркотици) и за деветмесечieto на 2009 г. – едно лице за пране на пари.

За илюстрация: за същото време от осъдените общо 655 лица за незаконно превеждане през границата на страната само 4 са по квалифицирания състав за организирана престъпна група. От осъдените общо 100 души за трафик на хора няма нито един осъден по чл. 159г НК. От осъдените за отвлечане и противоза-

конно лишаване от свобода 146 лица има само един осъден по чл. 142а, ал. 2 НК. Посоченото обстоятелство влиза в противоречие със същността на тези престъпни деяния, чието извършване фактически е невъзможно само от един човек. Очевидно на досъдебното производство не са били събрани доказателства в тази насока или събраните не са били достатъчни за постановяването на присъда по квалифицираните състави за престъпление, извършено „по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група“, т.е. най-вероятно съответствие с реалната фактическа обстановка.

За взривявания през 2007 г., 2008 г. и деветмесечието на 2009 г. са осъдени общо 14 лица – няма данни тези осъдени да са свързани с организираната престъпност.

През наблюдавания период няма осъдени за подправка, прокарване на подправени парични знаци и кредитни карти и използване на платежен инструмент, извършени по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група.

През 2007 г., 2008 г. и деветмесечието на 2009 г. от общо 39 осъдени по чл. 282 НК няма осъдено нито едно лице за престъпление по служба, свързано с организираната престъпност (чл. 282, ал. 4 НК).

При корупционните престъпления с най-висока абсолютна стойност почти равномерно разпределен за годините от наблюдавания период е броят на осъдените за документни и компютърни измами – общо 446 лица. За документна измама с фондове на Европейския съюз са осъдени през 2007 г. двама души, през 2008 г. – четирима, а за деветмесечието на 2009 г. – дванадесет.

За целия период – 2007 г., 2008 г. и деветмесечието на 2009 г. – за подкуп осъдителна присъда са получили 236 лица – като най-много са осъдените през 2007 г.

Интерпретираната по-горе информация не обосновава необходимостта от разкриване на съдилища, разглеждащи само дела за деяния, представляващи прояви на организирана престъпност, и корупционни престъпления.